

Конгрес **У**країнських **Н**аціоналістів

Любіть Україну!

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.nacija.org.ua 5 вересня 2006 року № 35 (147)

СВЯТО

ДУХОВНІСТЬ І ЛЮБОВ ДО УКРАНИ

Перше вересня для тисяч українських сімей є справжнім святом. Хтось уперше веде свого сина чи доночку до школи, хтось виряджає випускника на останній перший дзвоник. Але День знань є святом передусім для людей, які зустрічають першачка на порозі школи і вводять його у широкий світ знань, навчаючи мудрості, виховуючи справжню особистість. І саме від учителя значною мірою залежить, якою людиною стане дитина.

Про те, як виховати еліту нації, як виплекати патріотизм дитини, як побудувати сильну Українську державу, ми говоримо з директором одного з найповажніших середніх навчальних закладів України – Українського гуманітарного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка – заслуженим учителем України Ганною САЗОНЕНКО.

– Ганно Стефанівно, Український гуманітарний ліцей є ровесником незалежності України. Розкажіть, будь ласка, як все починалося, на яких основах розбудовувався ліцей 15 років тому.

– Український гуманітарний ліцей був на той час осередком українства. Діти, які до нас приходили, мріяли про Україну європейську, не за географією, а за станом духу, життя, можливостями кожної людини. Ми усі тоді мріяли про європейськість, я вживаю це слово в розумінні шляхетності та національної гордості.

І тоді, і сьогодні на першому місці в нас є національне виховання, тому ми розробили концепцію розвитку ліцею, в основі якої стоїть українознавство.

– Чи відрізняються ваші учні початку 1990-х років від сучасних?

– Так, і суттєво. В родинах дітей, що приходили до нас навчатись у 1990-х роках, поняття українства було центральним. І наші учні хотіли знайти в стінах ліцею осередок українства. Власне, це були унікальні, дуже потужні діти-лідери. Недарма ж серед наших вихованців так багато відомих журналістів, громадських діячів, науковців, політиків. У свою чергу, для нас, учителів ліцею, дуже важливо, що всі наші випускники мають свою громадянську позицію. На жаль, малюки, які приходять до нас сьогодні, часто не мають того українського стрижня, вони виростають переважно в російськомовних родинах. Але ми не вбачаємо у цьому проблеми, адже в нашому ліцеї діти вивчають 10 мов, серед яких – англійська, французька, італійська, польська, японська, латинська. Причому всі мови в Українському гуманітарному ліцеї вивчаються на базі української мови. І сьогодні до нас часто приходять батьки і кажуть, що тепер вони можуть спілкуватися українською мовою, бо їх навчила власна дитина. А ще сучасні діти є прагматиками, тоді як перші наші учні були здебільшого мрійниками.

День знань в Українському гуманітарному ліцеї

– Ви виховуєте нову еліту української нації. Чого, на Вашу думку, бракує сучасній українській еліті?

– Усю українську еліту: і політичну, і бізнесову, і наукову, і творчу має об'єднати одне – духовність. Якщо люди високодуховні, вони будуть творити в ім'я України. Бізнесові структури в своєму напрямку, творчі еліти – в своєму, політики – в своєму. Головне – не сіяти розбрату, а розуміти, що всі ми живемо на своїй українській рідній землі. Цього якраз і не вистачає нашій еліті: переконання, що потрібно працювати в ім'я своєї держави.

– Що Ви першого вересня побажали вчителям, батькам і їхнім дітям?

Учителям – насамперед духу, мужності і принциповості. Батьків я закликала не стояти осторонь від освіти своїх дітей, довіряти школі, підставляти своє плече вчителям. А дітям – довіряти власним батькам, шанувати їх і поважати своїх учителів. Ось тоді та сув'язь поколінь, про яку писав Олесь Гончар, буде збережена.

Розмову вела
Валентина ЯНЧУК

ВІДРОДИМО КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

Пригадую, 1994 року, коли було утворено Конгрес Української Інтелігенції, українці покладали великі надії на те, що одержима праця справжніх патріотів, учених і всієї організації матиме великий вплив на тогочасну владу. І дійсно, перші роки КУІН були успішними.

На жаль, поступово організація почала занепадати: нині вона не має авторитету ні у державі, ні у окремих областях, де формально ще існують її осередки.

Зараз Україна переживає нелегкі часи, я би сказав, нову "Руїну" після помаранчевої революції. Сьогодні вивільнилося багато патріотів, які не потрапили до Верховної Ради України чи урядових установ. У зв'язку з цим вважаю за необхідне запропонувати зробити все, щоб реанімувати і підняти престиж КУІН. Для цього варто поміняти або підсилити склад Центрального проводу. Одночасно пропоную влаштувати виїзні засідання Центрального проводу в областях, на яких аналізувати наші здобутки і прорахунки, виробити програму консолідації нації.

Ігор ОЛЕЩУК,
член правління КУІН
Тернопільської ОО

Ця стаття Івана Франка, яку ми публікуємо, вперше надрукована у "Літературно-науковому віснику" 1905 року.

Стаття є зверненням до прогресивної галицької молоді під впливом революції 1905 р. в Росії, яку І. Франко радо вітав, вважаючи подією міжнародного значення. Особливо велику роль, сподівався він, ця революція повинна відіграти у визвольній боротьбі українського народу. Стаття містить виклад поглядів І. Франка на роль революції в соціальному розвиткові суспільства, роль народу в історії, погляди з національного питання.

Подається за першодруком.

Іван ФРАНКО

ОДВЕРТИЙ ЛИСТ ДО ГАЛ[ИЦЬКОЇ] УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДЕЖІ

Те, що я хочу сказати Вам, мої молоді приятелі, таке велике й радісне і заразом таке важке та прикре, що я бажав би, щоб се сказали Вам якісь авторитетніші від мене уста, щоб се сказав Вам хтось, кого Ви найбільше любите і поважаєте і кому найбільше довіряєте, щоб воно могло вийти в Ваші серця як могутній імпульс до нового життя, як вітхнення до нової праці, до перебудови Вашого власного "я" відповідно до нового світогляду.

Дожили ми великих, переломових подій. Те, що наповняло наші серця тугою і завистю при читанні подій таких бурливих літ, як 1789 або 1848, тепер на наших очах. І не то на наших очах: бурхлива хвиля історії захапує нас самих, ставить нашу націю майже в центрі випадків.

Схід Європи, а в тім комплексі також наша Україна, переживає тепер весняну добу, коли тріскає крига абсолютизму та деспотизму, коли народні сили серед страшних катастроф шукають собі нових доріг і нових форм діяльності, коли невимовне горе, вдіяне народам дотеперішнім режимом, порушило найширші верстви і найглибші інстинкти людської душі до боротьби, якої результатом мусить бути повний перестрій зразу державного, а далі й громадського, соціального порядку Росії, а в тім комплексі й України.

Ви, молоді приятелі, що з зацікавленням читаєте новини з Росії, чи подумали Ви про значення тих подій для нашої нації, для нас усіх, для кождого з нас особисто? Адже ж всесвітня історія не історія героїв, а історія масових рухів і перемін; а ми ж кождий особисто хіба не часть тої маси, яка сими подіями покликана до руху та переміни? Чи подумали Ви над сим, куди можуть повести нас ті рухи, якою луною в особистім житті кождого з нас можуть відбитися ті переміни і які обов'язки на кождого з нас накладає теперішня хвиля? Мені здається, що як люди, обдаровані свідомістю і даром думки, ми всі повинні про се думати, думати більше й інтенсивніше, ніж про все інше, що нас цікавило досі. Бо приходить велика доба, і горе нам, горе нашій нації, коли велика доба застане нас малими і неприготованими!

Велика доба для нашої нації почнеться з хвилею, коли в Росії упаде абсолютизм. Остатні події показують, що той упадок уже не за горами. Коли вірити рескриптові царя до міністра Булигіна*, яким доручено міністрові поробити приготування до скликання вибраних репрезентантів народу на наради в справах державних, то виходило би, що сей упадок уже наступив, бодай у принципі. Звісно, тому царському рескриптові не можна признавати серйозного значення, але й се також симптом упадку самодержавства, що на такі рескрипти ніхто не звертає особливої уваги; значить, історія вже поплила іншим руслом.

Упадок абсолютизму в Росії – що він значить для нас? Який наступник замінить його?

Сей наступник, то не жоден таємний незнайомий, не жоден сфінкс із закритим лицем. Він давно відомий і виразно зазначив свою фізіономію вже в дотеперішній історії Росії: се буде лібералізм капіталістичного складу.

(Продовження на 7-й стор.)

* Рескрипт царя до міністра Булигіна. – Мається на увазі проголошення царським урядом 6 серпня 1905 р. рішення про утворення Державної думи. Цим заходом царський уряд, наляканий революційним рухом, що почався в Росії, намагався відвернути трудящих від революції. Виборчий закон, згідно з цим рескриптом, було підготовлено міністром внутрішніх справ Булигіним.

ВІТАЄМО!

ДВА ЖИТТЯ ЯРОСЛАВА УЛЬГУРСЬКОГО

Голові етичної комісії Конгресу Українських Націоналістів Ярославу Ульгурському виповнилося сімдесят літ

Ювіляр люб'язно погодився дати інтерв'ю для нашого видання, яке ми пропонуємо читачам "Нації і держави".

– Пане Ярославе, Ваш день народження припадає на день проголошення незалежності України 24 серпня. Чи сподівалися колись, що у Вас буде таке подвійне свято?

– Для кожної людини день народження – це урочиста дата, а для мене це подвійна радість, адже на цю подію (День Незалежності) я і моя родина чекаємо все своє свідоме життя.

– Цього року вам виповнилось 70 років, розкажіть, будь ласка, про своє життя.

– Народився я на Закерзонні, в селі Щеп'ятині, що між Белзом та Угневом. Нині воно знаходиться на території сучасної Польщі. Мій батько, Олекса Ульгурський, походив з великої заможної родини. Дідусь Ілько був війтом і дяком у церкві, займався меценатською діяльністю. Мама Євгенія зі Львівщини, з відомої у Галичині родини Юзичів. Її батько Дмитро купив частину панського маєтку і переселився до Щеп'ятина. Наприкінці 1945 року поляки заарештували мого батька і відправили в Явожно, а нас з мамою згодом вислали до Львова. Коли батька звільнили, він з товаришем Луцем прийшов додому, але нас вже не було. Вночі під час організованої НКВС облави батько загинув. Раніше загинув його брат Михайло, який відстрілювався від енкаведистів і, не маючи вже набоїв, застрелився останнім патроном. Ми з мамою та нашими родичами мусили починати нове життя в більшовистській державі. Мама влаштувалась на роботу на бондарному заводі, а я пішов до школи. Пізніше мама перейшла на роботу в львівську залізничну туберкульозну лікарню. 1953 року я влаштувався на роботу і пішов вчитися у вечірню школу. 1955 року закінчив школу і вступив до Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва. 1960 року мама трагічно загинула, маючи 40 років, від ураження електричним струмом.

Я залишився круглим сиротою. Скінчивши інститут на "відмінно", отримав пропозицію залишитися на викладацькій роботі. Крім того, почав малювати аквареллю, олією. 1962 року мені запропонували оформити виставку львівської кераміки у Львові, а потім у Києві, про що були гарні відгуки. Після цього зробив експозицію музею Івана Франка. Цю роботу я виконував з великою радістю з науковцями музею Вірою Бонь та Зеною Стець. Згодом Терентій Новак запропонував зробити експозицію історичного музею.

В інституті мені як молодому спеціалісту, крім педагогічної роботи, давали багато громадських доручень, особливо з оздоблення міста, обладнання світлової реклами, організації різноманітних виставок. Терентій Новак, який дуже приязно ставився до мене, залучив через деякий час до створення в Домініканському соборі музею історії релігії і атеїзму. Цю роботу я виконував з Михайлом Куриличем, Мироном Яцівим та Олексієм Дуданцем.

Якось до нас завітав викладач педагогічного інституту з Вінниці Анатолій Завальнюк, який приїхав замовити проект експозиції музею Миколи Леонтовича. Ми поїхали в село Марківку Теплицького району. Коли прибули на місце, то хату Леонтовичів вже знесли і поставили на тому місці будинок, в якому мав бути музей. Ми були дуже засмучені, бо була зруйнована остання пам'ятка про хату Леонтовичів. Я запропонував збудувати музей в центрі села недалеко біля кладовища, де похований Леонтович. Керівництво області і району погодилися на цю пропозицію, і будівництво почалось. Я ж почав у Львові на основі зібраних А. Завальнюком матеріалів готувати експозиції, вітрини, меблі. В липні-серпні 1977 року ми змонтували експозицію, і музей чекав на урочисту подію – 100 років від дня народження Миколи Леонтовича. Коли монтували експонати, я сказав, що це, мабуть, найкращий момент у нашому житті.

Ярослав УЛЬГУРСЬКИЙ та Анатолій ЗАВАЛЬНЮК в музеї Миколи Леонтовича

Коли їздив у Марківку, мене кілька разів перевіряли спецслужби, вимагаючи документи, а в 1978 році мене за доносом звільнили з роботи за національні переконання після 17 років праці в інституті. Я залишився без роботи. За допомогою друзів, а особливо артиста театру імені М. Заньковецької Богдана Козака, влаштувався у Львівський художньо-виробничий комбінат, де почався другий етап мого життя – творчий шлях.

1980 року дружина Анна народила мені доню Євгенку, а 1981 – сина Назара. Моя дружина за фахом музикант. Вона бандуристка з дипломом диригента оркестру народних інструментів. Усі роки вона дбайливо виховувала дітей і допомагала мені у господарстві і будівництві дому. Євгенія і Назар закінчили Львівську академію мистецтв, факультет дизайну, обоє мають дипломи бакалавра і магістра з відзнакою, зараз навчаються в аспірантурі академії.

Працюючи в комбінаті, я зробив більше сорока об'єктів.

– Пане Ярославе, яка робота Вам найбільше подобається?

– Це залежить від настрою і налаштованості на якусь конкретну справу. Я просто люблю творити: чи це проекти інтер'єрів, чи житлові будинки, малярство, пейзажі чи портрети, чисто дизайнерські роботи такі, як люстри, котрі я виконав для Будинку культури ЛОРТА, а також для Будинку культури в Йошкар-Олі. Я сконструював і виконав для будівництва свого будинку бетономішалку й циркулярну пилу, бо у 80-х роках таку техніку не можна було придбати в магазинах.

– Де працюєте зараз?

– У 1989 році мені запропонували повернутися в інститут (тепер це Львівська національна академія мистецтв) на посаду завідуючого кафедрою проектування інтер'єрів. Тут працюю досі. Минулого місяця Вчена рада академії висунула мою кандидатуру на присвоєння звання заслуженого діяча мистецтв.

– Ви голова етичної комісії Конгресу Українських Націоналістів. З якого часу Ви в КУН і чи були в інших партіях?

– В інших партіях я не був. Якщо сказати жартома, то в партії я з моменту мого народження. Мій батько і мама були патріотами. Як я себе пам'ятаю, то вже знав пісню "Там, де Ятрань круто в'ється", а Ятрань я побачив в 26 років, коли їхав на південь. Моя мама галичанка знала майже всі відомі українські пісні. Любов до Батьківщини була, є і буде сенсом мого життя. В партію я вступив одразу ж після організації КУН. 1980 року в Мюнхені познайомився з п. Славою Стецько. Вже з 1991 року пані Слава кожного разу, будучи у Львові, жила, працювала і проводила наради в моєму домі. Мої діти росли і дозрівали під її впливом.

– Скажіть, будь ласка, як Ви оцінюєте ситуацію в Україні і які Ваші прогнози на майбутнє?

– Коли наш провідник Олексій Івченко підписав угоду про створення блоку, я сприйняв цю подію як правильний крок нашого голови і шкодував, що цього не зробили голови інших національно-спрямованих партій, такі, як Костенко, Пинзеник, Тягнибок. Адже в єдності – сила народу. Думаю, тепер ці люди зрозуміли свою помилку. Мені часто доводиться бувати в різних областях України і я впевнений, що час працює на нас. Росте нова прогресивна, освічена, національно свідома молодь, яка скаже своє слово. Першим прикладом був Майдан. Коли нація буде сконсолідована – більшість проблем відпаде. З того часу і буде Україна українською.

Розмову вела
Валентина ЯНЧУК

Об'єднання українців Росії, Федеральна національно-культурна автономія українців Росії, регіональна громадська організація "Українці Москви", редакція часопису "Український огляд", колектив Бібліотеки української літератури в Москві глибоко сумують з приводу непоправної втрати – 30 серпня 2006 року на сімдесят першому році життя після тяжкої хвороби відійшов у вічність Почесний голова Об'єднання українців Росії та головний редактор журналу "Український огляд" заслужений працівник культури Російської Федерації Олександр Олексійович РУДЕНКО-ДЕСНЯК.

Будучи відомим журналістом, письменником-перекладачем, головним редактором журналу "Дружба народов", Олександр Руденко-Десняк наприкінці 1980-х років прийшов в український рух і зробив неоціненний вклад в розбудову перших осередків української культури у Російській Федерації спершу як редактор газет "Український кур'єр", "Український вибір", а з 1993 до 2005 року очолював Об'єднання українців Росії та Федеральну національно-культурну автономію українців Росії.

Народився О. О. Руденко-Десняк 6 червня 1936 року в м. Чернігові у родині видатного українського письменника Олекси Десняка. Закінчивши факультет журналістики Московського університету, він довгі роки працював у редакціях центральних газет та телебачення, не пориваючи духовного зв'язку з рідним краєм та українською культурою, чимало роблячи для ознайомлення з нею широкого російського загалу. Він – автор монографії про М. Стельмаха "Верность герою"; перекладів російською мовою творів М. Хвильового, В. Винниченка, І. Чендея, Ю. Мушкетика та інших кращих представників українського письменства; численних літературно-критичних та кінознавчих статей.

Глибока ерудиція, організаторський талант, вміння працювати з людьми, відданість українській справі здобули Олександрові Олексійовичу неабиякий авторитет та повагу в українських громадах Російської Федерації, створенню та зміцненню яких він всіляко сприяв. До його вагомого слова прислуховувалися в громадських та політичних організаціях, державних структурах України та Росії, де він також всіляко використовував свій вплив для просування програм, спрямованих на забезпечення національно-культурних потреб російського українства.

Самовіддана праця О. О. Руденка-Десняка відзначена державними нагородами Російської Федерації та України, вона – продовжена в діяннях сотень і тисяч ентузіастів української культури на теренах Росії.

Вічна Вам пам'ять, дорогий наш побратиме і провіднику!

Василь ДУМА, Микола БАРАНЮК, Лариса ВИШНЕВСЬКА, Ганна ГНІДЕНКО, Анатолій ГОРОБЕЦЬ, Євгенія ДЕЙЧ, Любов ДЯЧЕНКО, Микола ЗАСЕНКО, Руслан КАДІРОВ, Ростислав КОЛЯДА, Юрій КОНОНЕНКО, Анатолій КОСТЮК, Віталій КРИКУНЕНКО, Ганна ЛИТВИН, Наталя ЛИТВИНЕНКО-ОРЛОВА, Володимир ЛЮБЧЕНКО, Віктор МАНЖОС, Ірина МЕДВЕДЄВА, Богдан ПИРІГ, Віталій ПОРТНІКОВ, Марко ПРОКОПОВИЧ, Євген САВЕНКО, Олександра СЕВЕР'ЯНОВА, Валерій СЕМЕНЕНКО, Микола СЕРГІЄНКО, Вікторія СКОПЕНКО, Лариса СКРИПНИКОВА, Валентина СЛЮСАРЧУК, Іван ТАРАСЮК, Віктор ТИМОШЕНКО, Мирослава ФІЛІПОВА, Галина ЧОРНОБА.

Наші корпункти

Вінниця	Гусар Віталій	(0432) 32-05-03
Дніпропетровськ	Хоменко Микола	(056) 748-17-92
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Житомир	Крук Микола	(0412) 44-52-32
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04497) 4-92-93
Київ	Мохналь Михайло	(044) 278-63-89, 279-68-34
Луганськ	Костянтин Філімоненко	(0642) 53-96-85
Луцьк	Мельник Євген	(0332) 78-07-65, 72-87-95
Львів	Вовк Михайло	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Яценьо Софія	(0512) 49-67-90
Мукачеве	Ференц Петро	(03131) 2-25-45
Одеса	Парфенюк Василь	(048) 75-83-113
Полтава	Квачова Олеся	(0532) 28-053
Рівне	Кривко Ігор	(0362) 22-20-26
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 29-77-43
Суми	Перетятько Олексій	(0542) 25-88-98
Тернопіль	Чибрас Володимир	(0352) 52-56-91
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(0552) 26-50-56
Хмельницький	Вітряний Олесь	(0382) 65-32-01
Черкаси	Гафінова Любов	(0472) 45-12-05
Чернівці	Лютик Віктор	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ГРИМАСИ ДОБИ

ЩО ПОГУБИТЬ ФРАЄРА...

Нестримний апетит призводить до порушення процесу травлення

Уряд Януковича поки ще не зробив нічого, що могло б дати можливість судити про його економічні успіхи або прорахунки. Але сам факт наявності уряду після довгих місяців нестабільності грає на позитивне сприйняття приходу Віктора Федоровича до влади.

На цьому тлі залишається неоціненим поки єдиний реальний і досить тривожний крок владної коаліції – масова зміна ключових кадрів на всіх рівнях. Звичайно, це не можна порівняти за масштабами з помаранчевою чисткою взимку 2005, але тоді це було виправдано зміною ідеології влади.

Оскільки насправді влада з приходом Ющенка змінила тільки забарвлення, а не ідеологію, то необхідність зміни державних менеджерів у такій кількості зараз неможливо пояснити інакше ніж спробою влаштувати за допомогою своїх людей черговий економічний дерибан на свою користь.

10 серпня прем'єр-міністр Віктор Янукович заявив: "Ніякої люстрації кадрів не буде. Я підписав окреме доручення, у якому зобов'язав усіх керівників відомств – обов'язково, ті, хто буде звільнятися, з ними будуть співбесіди, і обов'язково ці люди будуть працевлаштовані".

Як бачимо, у прем'єра трохи дивне розуміння люстрації.

Але не в цьому справа. Справа не в назві, а в суті процесу. А суть така, що кадрові зміни в країні носять відверто реваншистський характер, оскільки мають вигляд компенсації Януковича своїм людям, що постраждали через його підтримку після помаранчевої революції.

Є призначення, котрі робити не можна було однозначно. І якщо основна маса пересічних українців їх не помітила, то інтелектуальна еліта сприйняла ці кроки як плювок, глузування Януковича не над Ющенком й обоженими останнім часом прем'єром ідеалами Майдану, а над принципами демократії і здоровим глуздом.

З цієї серії, наприклад, – керівництво "Серьогою Підрахуєм" парламентським комітетом і запрошення душителя студентського руху Сум Миколи Плеханова в Кабмін. Дії цих людей, незалежно від політичного режиму, однозначно дискредитують їх самих і ту владу, що взяла їх у свою обойму.

Команда Януковича забуває, що про фальсифікації президентських виборів народ судить не за рішенням Верховного Суду, яке, до речі, ніхто не скасовував, а за власним виборчим досвідом. Ну а силовий тиск на мирний студентський протест, що улаштував пан Плеханов, однозначно оцінюється завжди і скрізь...

Відпускна пора і загальна політична апатія після коаліційної мильної опери не дозволяють ні політикам, ні простим людям оцінити масштабність і зміст змін, які відбуваються в країні. Тим часом змінюється не просто команда, змінюється і структура, і база влади.

Зараз немає системи противаг, що була при Кучмі. Зараз є слабкий, хоч і принциповий, Президент; авторитарний, але не зовсім самостійний прем'єр, і поки ще приручений ним парламент.

Зараз немає рівнозначних політико-економічних кланів, що стежать один за одним. Зараз є тільки один клан і одна влада. А якщо донецькі беруть владу, то не для того, щоб її добровільно віддавати.

Судячи з безцеремонності кадрової політики нового Кабміну, наступні парламентські вибори не будуть такими демократичними.

Наприклад, украй сумнівно з погляду законності були звільнені зі своїх посад глава Донецької податкової адміністрації Олександр Журба і його перший заступник Михайло Сербін.

Від відповідного рішення колегії ДПА до несподіваного представлення нових керівників у Донецьку пройшло менше тижня. До самого представлення ні в пресі, ні на сайті ДПА не було інформації про зміну керівництва податківців у Донецьку. Сам Сербін у цей час перебував на лікарняному.

Усупереч словам Януковича, Сербіна не викликали на співбесіду і навіть не пояснювали причин відставки. До непристойності швидко знайшли і заміну екс-податківцям. Таке враження, ніби галочки біля прізвищ Журби і Сербіна стояли ще до приходу Януковича в Кабмін.

Не дивно, що саме в Донецькій області нове керівництво ДПА України зробило свої перші кадрові заміни. Люди, що прийшли до влади в Києві, і гроші, що роблять у Донецьку, подбали про те, щоб держава не контролювала їхні капітали.

І навряд чи хтось з відставлених буде позиватися, оскільки вони не впишуться в азаровську команду. Хоча, може, для них відставка і на краще, адже той же Сербін показав себе активним борцем з нелегальними конвертаційними центрами. А донецькі "бізнесмени, що прийшли в парламент", якщо вірити словам міністра Луценка, захищають свої "конверти" жорстко. Про це свідчить убивство убопівця Єрохіна.

У першу чергу, донецькі змінюють людей у галузях, що мають пряме відношення і вплив на їхній бізнес: енергетика, транспорт, зв'язок. Хоча не гребують нічим. Своїх людей намагаються розставити скрізь.

Таке враження, що команда Януковича не розраховує бути при владі довго, тому пхає своїх людей, куди тільки можна, щоб, по-перше, устигнути реалізувати свої плани, а по-друге – забезпечити собі плацдарм у виконавчій владі після відступу – звільнити чиновника, що чіпляється за владу, у наш час не так просто навіть Президентові, він може відновитися через суд.

Паливо й енергетика

Головним провідником ідеї, що всі розумні люди і професіонали в цій країні народжуються і зростають тільки в Донбасі, виступив, мабуть, віце-прем'єр Андрій Клюєв, що поділив з іншим талантом донецького походження Юрієм Бойком практично всю паливно-енергетичну галузь країни. Ємну і точну картину результатів цієї селекційної роботи дав журналіст Орест Сохар:

"Віце-прем'єром палива й енергетики став (народжений в Донецьку) Андрій Клюєв, що довірив очолити профільне міністерство ПЕК Юрієві Бойку (Горлівка Донецької області).

У заступниках у Бойка – Вадим Чупрун (з Рівнопіль Волноваського р-ну Донецької області, донедавна – губернатор Донеччини) і Олексій Шеберстов (тривалий час працював у "Донбасенерго"). Керівником "Нафтогазу України" став Володимир Шелудченко (Макіївка Донецької області, "Донецькоблгаз"), а ДК "Газ України" очолив Сергій Зубов (Краматорськ Донецької області).

ЦДСПД, "Остров"

Закінчення в наступному числі.

ДОНЕЦЬКИЙ ПОРОЖНЯК

СІРНИКИ ДЛЯ ЯНУКОВИЧА

Уряд намагається провести ревізію Конституції

Днями Кабінет Міністрів України оприлюднив проект програми діяльності уряду з 2006 до 2011 року, в якому передбачено визнання російської мови другою державною.

Тим часом ціни і комунальні тарифи нестримно лізуть вгору, а Янукович з командою, замість обіцяної копіткої і щоденної роботи уряду в соціально-економічній сфері, "забавляється" вибухонебезпечними сірниками – реанімує мовну проблему, намагаючись потрафити своїм виборцям, тим самим бездумно і безвідповідально провокуючи громадянський конфлікт в державі.

"Проект програми діяльності уряду на 2006–2011 рр. є свідомою провокацією Партії регіонів для перевірки дієздатності національно-демократичних сил", – так прокоментував оприлюднений проект діяльності нового уряду народний депутат України, заступник Голови Конгресу Українських Націоналістів Євген Гірник.

Народний депутат переконаний, що "позиція уряду Януковича щодо впровадження російської мови як другої державної в Україні є прямим порушенням Універсалу національної єдності і спробою ревізії Конституції". Євген Гірник наголошує, що уряд взагалі не може ставити собі завдання, яке суперечить Основному Закону України.

"Проект програми діяльності Кабінету Міністрів засвідчив, що для деяких політиків із Партії регіонів Універсал національної єдності залишається не більше, ніж папірцем. У цьому випадку для націоналістичних, національно-демократичних сил не залишається іншого шляху, ніж бути в жорсткій опозиції до такого уряду, щоб не допустити небезпечних для української державності законодавчих і конституційних змін," – вважає народний депутат.

Прес-служба Конгресу Українських Націоналістів

23 серпня, у День українського Прапора, з ініціативи Київської ради об'єднань громадян на стіні Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана мала бути офіційно встановлена меморіальна дошка. Саме над будівлею цього навчального закладу сорок років тому, 1 травня 1966 року, на місці червоного прапора замайорів синьо-жовтий стяг, якого вночі встановили Георгій Москаленко (на той час студент цього інституту) і його товариш Віктор Кукса.

СТАТУС-КВО ЧЕРЕЗ СОРОК РОКІВ?

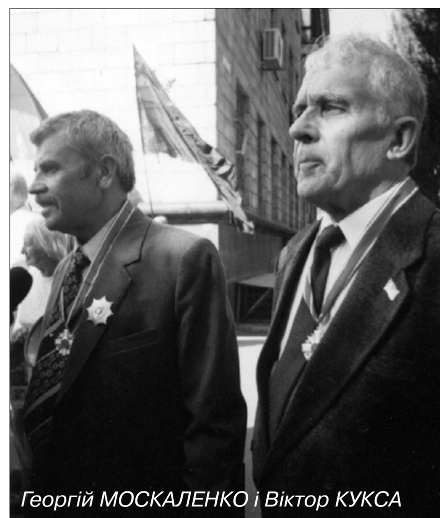
Коли Президент нагороджував героїв, на місці подвигу паплюжили їхні імена

Максим МЕДИНСЬКИЙ, студент КНУ ім. Т. Шевченка

Втім, коли представники "Молодіжного Конгресу Націоналістів", громадської організації "За реабілітацію першотравневої двійки", Спілки офіцерів України, журналісти, учасники хору "Гомін" прийшли до інституту, щоб відзначити цю урочисту подію, то виявилося, що встановлену напередодні дошку незаконно демонтовано. Тільки чотири невеличкі діри в стіні лишилися сумним свідченням того, що відбулося.

Самі ж герої в цей час перебували на прийомі в Маріїнському палаці, де з рук Президента отримали ордени "За мужність" І-го ступеня. Лише зараз влада, після активної і наполегливої діяльності колишнього політв'язня Валерія Кравченка та його однодумців, згадала про них, вперше відзначивши цей геройський вчинок. Та, як це парадоксально, з Г. Москаленка і В. Кукси досі не знято судимості, які друзі отримали, коли через 7 місяців після встановлення прапора їх викрили. Тоді хлопців звинуватили у антирадянській агітації і незаконному носінні зброї (вони мали при собі кухонний ніж, щоб зрізати червоний прапор, і саморобний самопал, який використовували як сигнальну зброю). За першою статтею у 1994 році їх реабілітували, а за другою, завдяки активній діяльності громадської організації "За реабілітацію першотравневої двійки" на чолі з Валерієм Кравченком, суд має винести рішення у вересні.

Невдовзі Георгій Москаленко і Віктор Кукса приєдналися до тих, хто зібрався на відкриття меморіальної дошки. І хоч її так і не вдалося встановити у той день, присутні сприйняли це з притаманним українцям оптимізмом і надією на те, що це відбудеться у недалекому майбутньому. Після кількох виступів перед університетом пролунали вірші про Україну, київський хор "Гомін", за підтримки усіх присутніх, заспівав народних пісень.

Георгій МОСКАЛЕНКО і Віктор КУКСА

На превеликий жаль, на цьому заході не були присутні ні представники влади, ні представники адміністрації університету. Більше того, дехто із тих, котрі прийшли на відкриття пам'ятної дошки, стверджували, що її було демонтовано за наказом ректора цього навчального закладу. Отак і живемо – Президент нагороджує, а хтось паплюжить свято, свідомо не сприймаючи загальновизнаного геройського вчинку.

Представники університету мали б пишатися такою подією в історії своєї alma mater, першими підняти це питання і привернути увагу до нього, зробити з цього справжнє свято для студентів та викладачів, виховувати нові покоління українців-патріотів на прикладі "першотравневої двійки".

Все це ще раз нагадує, що справа, за яку все життя борються Москаленко і Кукса, ще не доведена до кінця, і попереду нас чекає продовження боротьби за українську Україну.

ЧЕСТЬ НАЦІЇ

УКРАЇНЕЦЬ, КОРОНОВАНИЙ ВІЧНІСТЮ

Півтора століття тому нагуєвицький священик зробив вікопомний запис у книзі хрещень: "Року Божого, 1856. Місяця серпня, дня 27, в селі Нагуєвичі народився хлопець греко-католицького обряду... на ім'я Іван, син Якова, хлібороба з села Нагуєвич і Марії, дочки Миколи Кульчицького у присутності хресних – Данила Навроцького, хлібороба з Нагуєвич, і Олени Риб'як, дня 27, цього ж місяця охрестив і миропомазав... преподобний отець Йосип Левицький". На превеликий жаль, у середині 90-х, за нез'ясованих обставин, згорів той храм, а разом з ним і Євангеліє, подароване церкві Яковом Франком з власноручним написом: "...А хто би дерзнув сію книгу з цього храму забрати, сей оддасть на страстнім судилищі Хрестовім". Неподалік від місця, де храм стояв, – спочивають вічним сном, живучи у вічній пам'яті земляків, батько та мати Каменяра.

27 серпня 2006 року тисячі людей, поодинці й родинами, поспішали на 150-й день народження сина коваля, велета українського духу Івана Яковича Франка. Поклонитися Каменяреві йшли і "маленькі українці", і великі. Президент України Віктор Ющенко поклав квіти до пам'ятника поруч з музеєм, відвідав батьківську садибу родини Франка, звернувся з щирою промовою до всіх українців.

Пам'ятник Каменяру в Нагуєвичах. Світлина Степана ФІЛІПЧУКА

На подвір'ї Франкової хати. Світлина Ольги ДУБОВИК

Ольга ДУБОВИК, "Нація і держава"

ФРАНКО ВИБОРЮВАВ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ

– У серпні маємо дуже цікавий календар. Протягом двох тижнів світове українство відзначає цілу низку подій, присвячених вчорашньому, нинішньому і майбутньому дню України, – наголосив Президент України Віктор Ющенко, відкриваючи урочистості з нагоди 150-річчя від дня народження видатного українця Івана Франка у селі Нагуєвичах Дрогобицького району на Львівщині. – Нещодавно ми вшановували Героїв Крут, перед цим був четвертий Всесвітній форум українців, сьогодні святкуємо півторасотлітню річницю з дня народження нашого генія Івана Франка, кілька днів тому відзначали 15-ліття Незалежності України. Чому усі ці події акумулюють стільки енергії? Чому з такою високою шаною згадуємо ім'я Івана Франка? Я переконаний, що, говорячи і про День незалежності, і про хлопців із Крут, і про Івана Франка, ми хочемо говорити зараз про себе, про те, як живемо, які виклики існують перед нацією, як іти до того, що називається Українська держава, як згуртувати націю. Я хотів би на цій святій для кожного українця землі звернутися з промовою до всіх. Ми відповіли на ключовий іспит: Україна відбулася, Українська держава є, український народ є. Крок за кроком ми продовжуємо утверджувати єдину українську націю. Ця дорога засіяна багатьма суперечностями, що дісталися нам у спадок. Як зробити, щоб раз і назавжди поставити крапку у питанні розподілу України по берегах Дніпра? Нині Україні загрожують не полки Муравйова під Бахмачем і Лозовою. Головне – розібратися в собі, подати один одному руки. Це, можливо, найскладніший крок...

Серед викликів сьогодення Президент назвав також привид федералізму, питання єдиної помісної церкви, історичного примирення, мови:

– У нації існує єдина державна мова, вона є і буде українською, – наголосив Віктор Ющенко. – Ми пишаємося і будемо пишатися тим, що мова, виплекана багатьма поколіннями наших дідів-прадідів, яка пройшла через вуста Шевченка, Франка, багатьох наших талантів, дійшла до нашого покоління, яке теж виконало свою історичну місію, передавши її дітям, онукам і правнукам.

– Ми досягнемо й того, що воїни Української Повстанської Армії та воїни Радянської армії виконають свою історичну місію: подадуть один одному руки. Воїни УПА таки будуть прирівнені у правах до ветеранів Другої світової.

На кожен з викликів маємо знайти повноцінні відповіді, що не вносили б розбрату в суспільство. Тому говоримо про те, що сьогодні надважливо для України, – її соборність, політична єдність. Я закликаю всіх до мудрості й терпіння. Українська нація крокує переможною ходою. Немає питання, на яке ми не знайшли б відповіді. Всьому потрібен час і добра політична воля.

Я промовляю зараз на місці, святому для усієї України. І не тільки. Ми говоримо про село Нагуєвичі – село, яке народило світове ім'я – Івана Франка. Згадаймо, з якою прискіпливістю, увагою, любов'ю ця людина учила нас говорити про український патріотизм. Вибачте, не галицький, не буковинський, а український. Як трепетно ця людина вчила нас говорити про українську державність. Сьогодні Українська держава має унікальний шанс: ми говоримо про європейську перспективу, про членство в НАТО, про те, що серце Європи знаходиться в Україні – географічно й історично. А без серця Європа жити не може. Тому Україна є невід'ємною частиною Європи.

Нам треба володіти унікальним терпінням та поінформованістю, щоб перетворити опонентів на однодумців та партнерів. Я вас закликаю до спільної роботи, щоб виховати єдиного у помислах українця – і на Сході, і на Півночі, і на Заході, і на Півдні. Це не дається за одну добу, однією директивою. Слід працювати щоденно. Тому дякую цьому краю, всім жителям села Нагуєвичі за те, що ви донині так чудово зберігаєте пам'ять про Івана Франка як унікальну світову постать. Дякую за те, що ви у душі є такими гідними, щирими і люб'язними українцями. Слава Івану Франку! Слава кожному з вас! Слава Україні!

МЕД З ФРАНКОВОЇ САДИБИ

Того ж дня під час ювілейних урочистостей у Львівській опері Президент нагородив державними відзнаками низку осіб, зокрема й поетового онука Роланда Франка. Тоді ж оприлюднено Указ про вшанування пам'яті Івана Франка. Документом передбачається встановити пам'ятники Каменяреві у Харкові та Києві, запровадити щорічне свято "Я син народу, що вгору йде", видати сто томів творчої спадщини, створити у столиці України літературно-меморіальний музей Івана Франка, надати національного статусу літературно-меморіальному музею Івана Франка у Львові та історико-культурному заповіднику в Нагуєвичах, увічнити пам'ять Івана Франка у державах, де він перебував, тощо.

У родинній садибі Франків, куди завітав і Віктор Ющенко, містилася виставка вишитих ікон, а кожен бажаючий міг придбати фірмового меду та випити води з поетової криниці. Неперебутня краса прикарпатського пейзажу наводила на думку про те, що саме у таких благословенних краях мають зростати таланти світової величини.

Ювілейного дня у розкішному прикарпатському селі Нагуєвичі, куди прокладено дорогу та підведено газ, не бракувало знаменитостей. Разом з Президентом приїхала Руслана (народний депутат Руслана Лижичко), з полум'яною промовою перед земляками Каменяра виступив Роман Лубківський, серед гостей свята бачили лідера гурту "ВВ" Олега Скрипку, у президентському почті були помічені голова УРП "Собор" Анатолій Матвієнко, екс-депутат Верховної Ради Степан Хмара, професор, голова Київської міської організації НСПУ Анатолій Погрібний, міський голова Дрогобича Микола Гук, голова районного осередку Конгресу Українських Націоналістів Тарас Гентош, депутат Святошинської райради міста Києва Кіндрат Гіщак, керманич Всеукраїнського об'єднання "Просвіта" Павло Мовчан, інші громадські діячі та посадовці.

Власне, у Нагуєвичах усе дихає пам'яттю про визначного українця, чий творчий доробок належить світовій скарбниці поряд з творами Шекспіра, Гете, Пушкіна, Моцарта. Можна пройти лісовою стежкою Франка, що пролягає у Державному історико-культурному заповіднику "Нагуєвичі", можна помилуватися народним одягом у Літературно-меморіальному музеї, можна посидіти під улюбленим дубом Івана Яковича, вдихнути свіжих пахощів від озерець і потічка побіля Радичевого лісу, побачити колиску, що колисала дітей у родині Франка. І порадіти сотням сучасних молодих облич та різноманіттю вишиванок на святі.

Віншування 150-річчя від дня народження Івана Франка набуло всенародних і загальнодержавних масштабів, і водночас навіть ознак місцевого народного віча, де кожен вголос висловлював свою стурбованість долею України. Люд приїздив заздалегідь, містився в наметах, піднімав різнобарвні прапори. Біля першої ж сільської садиби гостей зустрічали червоно-чорні знамена Конгресу Українських Націоналістів на чолі з Тарасом Федівом, головою молодіжної референтури КУН на Львівщині. Тут же можна було отримати свіжі числа "Нації й держави", інших патріотичних видань.

26 серпня у музеї-садибі Івана Франка відкрилася виставка бойківського народного костюма "Барви Франкового краю". Того ж дня на кону зеленого театру зазвучав різноголоссям святковий концерт "Франкова муза". А сам День народження, як і годиться на побожній землі поета, розпочався з молитви за Івана Франка в урочищі Ярина. Поруч з музеєм-садибою опівдні відкрився новозбудований Будинок літератора, неподалік розмістилася дитяча виставка квітів. Увесь день на лісовій сцені звучали українські пісні та короновані вічністю твори Івана Франка. По обіді відбувся концерт авторської пісні "Велика кузня", пройшла вистава Львівського обласного театру ляльок "Фарбований лис". А ближче до вечора – концерт за участю молодіжних колективів "Пісня будущини". Коли ж настали сутінки – на повну силу запалала справжня бойківська ватра. Народні гуляння продовжувалися до рання.

На довершення слід зазначити, що Нагуєвичі мають по праву увійти до туристичної скарбниці України і світу. Для цього варто докласти зусиль і місцевій владі, і районній та обласній. Цю думку підтвердив і міський голова Дрогобича Микола Гук, адже зручний, пізнавальний, добре спланований туристичний маршрут до рідного села Івана Франка є постійною ватрою пам'яті великому українцю, а може стати й постійним джерелом прибутку для бюджетів різних рівнів, як це є у багатьох європейських країнах. Тут є над чим подумати і попрацювати. І не лише під час урочистостей.

ПОПІЛ ІМПЕРІЇ

УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД І КОМУНІЗМ

Ярослав ДАШКЕВИЧ

Незалежно від того злочини комунізму вимагають наукової інвентаризації у всесвітньому масштабі. За такої інвентаризації відповідне місце повинно бути забезпечене для України. В сучасній Україні створити Центр наукової документації злочинів комунізму просто неможливо. Коли я півтора року тому на одному академічному форумі, присвяченому плянуванню історичних досліджень, заявив, що в плянах не бачу праць, присвячених історії комуністичної партії України, яка протягом багатьох десятиріч була експозитурою комуністичної Москви і здійснювала її політику, – у великій залі з багатьма рядами концентрично розташованих крісел мене зустріла мертва тиша. Політика комуністичної партії в Україні – це табу для сучасної української історичної науки. Бо окремих тем (голод 1932–1933 рр., українізація, доля інтелігенції) навіть якщо й торкаються, то це явно не викликає ентузіязму серед наукового істеблішменту.

Кілька слів на тему відповідальности за злочини комунізму, про його спадщину та про можливу рекомунізацію України.

Про відповідальність: не підлягає сумніву, що при однопартійній системі вся відповідальність лягає на цю єдину партію, всі породжені нею інституції, органи, установи. У випадку України – відповідальність лягає на Москву як диспозиційний центр російського комунізму і на його промосковських колярборантів в Україні.

Про спадщину комунізму: наслідки панування комунізму надзвичайно важкі, й важкі не там, де ми їх бачимо (економіка, аполітичність, безправ'я, просто безмежне безправ'я в деяких ділянках соціального життя – і на деяких теренах України). Набагато гірші ті наслідки, які закорінилися у свідомості, у світогляді, в системі мислення, в суспільному кліматі. Це, в першу чергу, абсолютне притуплення морально-етичних принципів, іншими словами – яскраві симптоми розкладу суспільства (злодійство, хабарництво, інші прояви корупції згори донизу). Це притуплення довело до того, що всі ненормальні явища – нешанування прав людини і нації (української, очевидно), злочинність, бюрократія, її кунктаторство, некомпетентність, нефаховість, ніякою логікою не вмотивовані вольові рішення, вірність не народові, нації, державі, а своєму клановi, своїй мафії – не бачать, а якщо бачать, то не викликають жодного активного спротиву й окремих осіб, і колективів. Байдуже, "бо так же ж має бути", дуже нагадує рабську покірність часів розгулу сталінського режиму.

Кістяк комуністичного електорату

Про перспективи: в Україні ніхто не проводив декомунізації, тому Україна стоїть на порозі рекомунізації навіть не з ідейним демагогічним камуфляжем, а у мафіозному виконанні й у дусі, хоч як це парадоксально, первісного нагромадження капіталу з усіма його найжорстокішими проявами.

Рекомунізація України – тим більше на фоні подій в Литві, Таджикистані, Азербайджані, Росії, Польщі, Румунії – цілком можлива. Рекомунізація України – це не панування російського комунізму з поступовим відновленням усіх типових явищ імперії. Є кілька факторів, що сприятимуть можливості комуністичного панування у його ще більше деформованому – мафіозному – вигляді.

По-перше, це підтримка неокомуністичних сил Росії, які далі не мислять собі Росії не у вигляді імперії, а російська імперія без України – не імперія. Варіянт з українським національним комунізмом не є можливим, сучасні т. зв. українські комуністи можуть бути лише (і справді є) колярборантами Росії. Навіть тактичне об'єднання націоналістів і комуністів (на зразок антиельцинської опозиції) в Україні абсолютно неможливе.

По-друге, поширення в Україні суспільно-політичних ідей, скерованих проти єдиної унітарної держави, здатної – при сприятливому розвиткові подій – мобілізувати максимум сил для боротьби із загрозою реставрації комунізму. Дуже підступна пропаганда демократичних – назовні – ідей на кшталт федералізації України. Запровадження громадянського суспільства в умовах сучасної України, в якій відбувається завзята, хоча й прихована політична боротьба, веде до рекомунізації відносин спочатку на окремих територіях з пізнішим захопленням усієї країни. Збереження посткомуністичного панування в Криму, в Закарпатті, на Донеччині, побудованого на національній дискримінації українського, кримсько-татарського (в Криму) етносів – найкращий приклад такої загрози. І водночас нерозуміння такої простої і звичайної істини, що демократизація суспільства може бути проведена до кінця лише після повного знищення всіх залишків та проявів комуністичної тоталітарної системи та усунення від важелів влади й економіки, а також із куліс громадсько-політичного життя всіх носіїв людиноненависницьких ідей. Тим більше, після перетворення політичних злочинців у кримінальних мафіозі.

По-третє, це катастрофічна слабкість українських демократичних і націоналістичних сил, керівники яких зав'язли в безпринципній боротьбі за лідерство. Лідерство стало основною метою, в світлі якої десь у тьмяній далині майорить Україна й українська нація, яким усі клянуться у вірності, але далі клятв ця вірність не йде. Катастрофічна слабкість цих двох політичних напрямків – демократичного і націоналістичного – походить з повної занедбаности організаційної та пропагандистської діяльности в масах, у тих "глухих провінціях", які насправді не є так дуже глухими й сліпими, бо машиною для голосування вони стати можуть. Питання лише – на чию користь?

По-четверте, це абсолютна необізнаність здоктринованих і по-своєму заідеологізованих західних політиків з політичними тенденціями, що панують в Україні та взагалі в Східній Європі. Захід не зрозумів досі ролі Росії, ролі російського комунізму (даремно його поховавши) і російського месіянізму, та намагається – своїми вольовими рішеннями (вольові рішення тих, що бажане сприймають за дійсне, закінчуються швидше чи пізніше крахом) – перетворити посткомуністичну Росію в нового жандарма для Східної Європи. Історія повторюється: жандарм для Східної Європи був уже жандармом для Центральної Європи, великої частини Азії, частини Центральної Америки. Що ж, гра починається заново.

Такою є спадщина російського комунізму. Також для України.

Закінчення.
Початок у минулому числі.

ПРАВО НА ЖИТТЯ

Що треба знати українцям про близькосхідний збройний конфлікт, який з новою силою розгорівся нещодавно

Василь ПОЛЬОВИЙ

Палестинці, сирійці та ліванці, як і інші арабські народи, перебували під владою Туреччини аж до Першої світової війни.

Після воєнної поразки і розпаду Оттоманської імперії Велика Британія отримала від Ліги Націй мандат на Палестину і була призначена державою-мандатарієм. Мандат, відповідно до вимог статті 22 Статуту Ліги Націй, мав за мету привести арабський народ Палестини до незалежності. Одночасно розпочалася посилена колонізація цієї країни єврейськими емігрантами, в першу чергу з Росії.

29 листопада 1947 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію про скасування англійського мандату на Палестину, встановленого в 1920 р. країнами Антанти, і створення на її території двох незалежних держав – арабської і єврейської. Для арабської держави визначалася територія в 11 тис. кв. км, для єврейської – 14 тис. кв. км. Проголошення цих держав намічалося на 1 жовтня 1948 р. Англійський мандат втрачав силу 15 травня 1948 р.

14 травня 1948 р. Англія відповідно до резолюції ООН відкликала колоніальну адміністрацію і розпочала евакуацію своїх військ з Палестини. Цього ж дня, за п'ять місяців до встановленого терміну, у Тель-Авіві в односторонньому порядку було проголошено створення держави Ізраїль.

Вже 15 травня, тобто на другий день після проголошення Ізраїлю, почалася арабо-єврейська війна, що отримала назву Палестинської. В результаті – мільйони палестинців стали біженцями.

У першому пункті преамбули резолюції 2535 В (XXIV) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1969 року зазначено, "...що проблема палестинських арабських біженців виникла у зв'язку з позбавленням їх невід'ємних прав, гарантованих в Статуті Організації Об'єднаних Націй і Загальної декларації прав людини". У першому пункті ухвали міститься визнання Організацією Об'єднаних Націй палестинців як народу з національною самосвідомістю і підтверджуються "невід'ємні права народу Палестини". Це визнання юридичного статусу підтверджене всіма подальшими резолюціями Генеральної Асамблеї, що мають відношення до цього питання. Резолюція 2672 3 (XXV) Генеральної Асамблеї від 8 грудня 1970 року аналогічна вищеназваній резолюції. У пункті преамбули підтверджуються невід'ємні права "народу Палестини", а в першому пункті ухвали використовуються ті ж формулювання відносно національних прав цього народу. У другому пункті ухвали повторюються ті ж формулювання і заявляється про те, що повне пошанування невід'ємних прав цього народу є необхідним елементом у справі встановлення справедливого і міцного миру на Близькому Сході.

Невід'ємними правами палестинців, як вони визначені в різних резолюціях Організації Об'єднаних Націй, прийнятих в різний час, є:

I. Право на самовизначення без зовнішнього втручання.

II. Право на національну незалежність і суверенітет.

III. Право на територіальну цілісність і національну єдність.

IV. Право палестинців на відновлення своїх прав всіма засобами.

V. Право палестинців бути представленими як одна з головних сторін у встановленні всеосяжного справедливого і міцного миру.

VI. Право палестинців на свої домівки і власність, звідки вони були переміщені і вигнані.

VII. Право палестинців на окупованих територіях на невід'ємний суверенітет і контроль над своїми природними ресурсами.

VIII. Право палестинців на повну компенсацію за збитки, заподіяні їхнім людським і природним ресурсам.

IX. Право палестинців на освіту й культуру і на засоби доступу до них, а також на збереження своєї національної самобутності.

У пункті 5 ухвали резолюції 3236 Генеральної Асамблеї ООН від 22 листопада 1974 року мовиться про методи, за допомогою яких права можуть бути відновлені. В ньому передбачається, що Генеральна Асамблея:

"...й надалі визнає за палестинським народом право на відновлення своїх прав всіма засобами відповідно до цілей і принципів Статуту Організації Об'єднаних Націй".

Подальша конкретизація методів міститься в резолюції 3070 Генеральної Асамблеї від 30 листопада 1973 року 165А, в якій, після підтвердження невід'ємного права на самовизначення всіх народів, що перебувають під іноземним ярмом, передбачається, що Генеральна Асамблея:

"...знову підтверджує також законність боротьби народів за звільнення від іноземного ярма всіма засобами, включаючи збройну боротьбу".

Оскільки американська революція опиралася на збройну боротьбу для досягнення самовизначення ще приблизно за 130 років до того, як принцип самовизначення був використаний для мирного врегулювання після Першої світової війни, не дивно, що Генеральна Асамблея визначає її в даний час як допустимий метод. Її допустимість є важливою з юридичної точки зору, оскільки Генеральна Асамблея авторитетно стверджує, що збройна боротьба за самовизначення відповідає цілям і принципам Статуту ООН. В умовах Палестини, де народ збройною силою позбавлений права на самовизначення, право на його відновлення шляхом збройної боротьби вважається допустимим відповідно до статті 51 Статуту ООН, що стосується самооборони.

Україна, як член-засновник ООН, зобов'язана керуватися у своїй близькосхідній політиці вищевказаним.

Василь КУК,
Головний командир УПА
(1950–1954 рр.)

Для написання цієї книги автори використали архівні матеріали колишнього Кам'янець-Подільського обласного управління МДБ-КДБ (м. Проскурів, нині Хмельницький), приналежного сьогодні Управлінню Служби Безпеки України Хмельницької області (АУСБУХмО), також Державного архіву Хмельницької області (ДАХмО). Ще одним джерелом послужили матеріали архіву Крайового проводу ОУН "Поділля", віднайдені у підземному сховищі в с. Озерна Зборівського району Тернопільської області у 2004 р. та пошуки окремих дослідників і спогади учасників визвольного руху ОУН на Кам'янеччині.

У книги мистецький дизайн, яким духовно збагачується видання та ідейно підсилюється текст, виконаний буковинським художником Іваном Баланом. Книга побачила світ завдяки пожертві подружжя Марії та Дмитра Гулеїв з Торонто (Канада), також грошовим внескам наших друзів зі Сполучених Штатів Америки інженера Лева Боднара та учасниці описуваних подій у лавах ОУН, УПА Марії Пискір-Савчин, за що складаємо їм нашу щиру подяку.

"За тебе, свята Україно" присвячується 15-й річниці проголошення Акта державної незалежності України і 115-й річниці від дня народження Євгена Коновальця – творця Організації Українських Націоналістів, вийшла під патронатом Дослідного Інституту "Студіюм" у Торонто (Канада) під керівництвом довголітнього його голови Володимира Окіпнюка.

Дослідження складається з семи розділів. Щоб чіткіше, зриміше уявити визвольну боротьбу, збагнути її причини і джерела, автори у першому розділі книги "За Соборну Україну 1917–1921 рр." пов'язали матеріали з традиціями Визвольних Змагань краян у 1917–1921 рр., розкрили чорні сторінки більшовицького "воєнного комунізму". На основі документальних даних висвітлили боротьбу подолян за Українську Народну Республіку, будівництво новітнього українського університету в Кам'янці-Подільському тощо.

У книзі розповідається про творців української державності: секретаря Центральної Ради Антона Постоловського, який помер на 101-му році життя у вигнанні в Аргентині, повстанських командирів на Поділлі Якова Гальчевського, Шепеля, Волинця, участь подолян у Другому Зимовому поході УНР та їхній розстріл під Базаром 22 листопада 1921 р. Вперше публікують матеріали з Архіву ВЧК-ГПУ про масові заворушення селян на Поділлі у 1921–1930 рр. під прапорами УНР.

У другому розділі "Геноцид 1921–1941 рр." автори констатують шість хвиль терору супроти подолян. Вперше публікують документи про організацію у селах штучного голодомору 1933 р. як більшовицької кари голодом для непокірних. Наголошують, що окремі села були знищені вщент моковською владою. Розповідають про масові арешти і розстріли подолян у т. зв. "Кіровські дні", роки "єжовщини" та "берiївщини" в Кам'янці-Подільському, Проскурові, Вінниці. Подають списки розстріляних.

У третьому розділі досліджують боротьбу ОУН та УПА супроти Третього Райху у 1941–1944 рр. Яскраво висвітлюється роль ОУН в організації антигітлерівського руху на території області. Автори описують жахливі німецькі порядки, які панували у райхскомісаріаті "Україна" під орудою гауляйтера Еріха Коха – німецького Сталіна в Україні.

У розділі детально описується діяльність похідних груп ОУН (бандерівців) у Кам'янці-Подільському, Летичеві, Старокостянтинові та інших міських центрах і селах краю. Не залишають поза увагою і діяльність груп ОУН відтинку діяльності Андрія Мельника.

На Кам'янеччині за часів райхскомісаріату діяло багато повстанських загонів і підпільних груп ОУН, які завдавали дошкульних ударів гітлерівцям. У кінці розділу подано багаточисельний реєстр членів ОУН, загиблих у визвольній боротьбі з німецькими загарбниками.

Четвертий розділ називається "Опір сталінізму 1944–1946 рр.". Автори описують другий прихід червоних до краю, новітні репресії НКВС, опір загонів Української Повстанської Армії на Поділлі советським каральним військам і їхнім яничарським підрозділам. Подають структуру підпілля ОУН, прізвища багатьох командирів повстанських збройних загонів та діячів і організаторів підпілля ОУН.

На численних прикладах розповідають про хід і наслідки третього, 1946 року голодомору у краї та реакцію на нього збройного підпілля ОУН.

У п'ятому розділі "В бій за волю йшли юнаки" йдеться про юнаків Поділля, які на заклик ОУН влилися в її ряди і взяли до рук зброю. Патріоти-студенти Кам'янець-Подільського педагогічного інституту створили організацію "Молоді друзі", члени якої згодом були заарештовані й засуджені до багатолітніх тюремних ув'язнень, а її керівник Віталій Мельник героїчно загинув у підпіллі. Для читачів цікавим буде патріотичний щоденник юнака Віталія Мельника як взірець героїзму і самопожертви.

Під заголовком "У стінах більшовицького ВУЗу" публікуються спогади колишнього студента-політв'язня Михайла Буртняка, у яких автор передає нам дух молодіжної непокори в інституті та переслідування гебістами інакомислячих студентів.

Надзвичайно насичений драматичними подіями шостий розділ "На хресних шляхах Поділля 1947–1950 рр.". В Архіві Хмельницького УСБУ знаходяться сотні документів цієї доби. Української історії зголошуються прізвища невідомих до цих пір борців за волю України та їхніх симпатиків з числа обездолених колгоспників краю, які харчували та переховували у себе повстанців. За це їх советська влада жорстоко карала тюрмами і концтаборами. Не обійшли увагою дослідники і питання високої моралі підпільників ОУН, які працювали на Кам'янеччині.

Це були патріоти з різних регіонів Західної України, представники найкращої повстанської еліти. З Кам'янеччини підпільна діяльність ОУН розповсюджувалась на Вінниччину, Київщину та Дніпропетровщину. У багатолітній боротьбі підпільники ОУН набули великого досвіду конспіративної праці і їх не в силі були б знищити емдебівські структури, якби не підрозділ "перевертнів", задіяний ними на теренах краю.

В останньому сьомому розділі "Останній акт визвольної епопеї ОУН" автори зберігають незнищенний дух повстанської непокори, коли кожний повстанець, що попадав до рук ворога, не корився катам, а вибирав смерть.

Героїзмом і великою посвятою Україні насичена розповідь авторів про мученицьку смерть у більшовицьких казематах Проскурова і Вінниці провідника ОУН Поділля Йосипа Демчука, пс. "Луговий", який до останнього подиху кидав у вічі катам: "Я борець за самостійну Українську державу".

Ці роки були апогеєм визвольної боротьби ОУН, УПА. Тут, на Кам'янеччині, закінчилась славетна епопея Визвольних Змагань України під прапорами ОУН, УПА. Вони були надзвичайно жертовними і героїчними.

У найскладніших умовах агентурних операцій МДБ патріоти ОУН не втрачали віри у перемогу й виграли кілька поєдинків з Москвою. Останній з них закінчився провалом московського Центру, коли гебісти намагалися закинути агентуру в середовище Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів з території Кам'янець-Подільської області.

В епілозі автори пишуть про віднайдення місця спалення тіла Головнокомандувача УПА Романа Шухевича на лівому березі Збруча недалеко с. Гуків, що знаходиться біля Скали-Подільської. Там зараз височіє освячений базальтовий хрест, який символічно єднатиме східні і західні землі України.

Допитливий читач знайде у книзі прізвища багатьох катів Кам'янеччини і Вінниччини, які, напевно, ще живі і користуються незаслуженими пільгами як ветерани збройних сил України, а справжні борці за волю України досі не визнані воюючою стороною у Другій світовій війні за державність нації.

Автори книги роблять правильні історично-політичні висновки про те, що визвольна боротьба українського народу за свою волю і незалежність не припинялася ніколи. Що ОУН, УПА вели боротьбу не тільки у Західній Україні, її масово підтримувало населення й східних областей республіки. ОУН, УПА розгортали визвольну війну з гітлерівськими загарбниками, але новітній прихід сталіністів примусив визвольні сили повернути зброю проти кремлівської воєнщини.

У книзі вперше публікуються понад 250 фотодокументів. Серед них – різні більшовицькі накази про грабунки хліба, розстріли, ідентичні німецькі документи, списки виселених краян на каторжну роботу до III Райху, фотографії учасників похідних груп ОУН, провідників збройного підпілля, "грипси", "бофони", листівки тощо.

"За тебе, свята Україно" є вагомим внеском у вивчення правдивої історії боротьби українського народу за державну незалежність України, у якій полягли сотні тисяч найкращих її синів і дочок. Це настільна книга і для істориків, і для громадських та політичних діячів, а особливо для молоді та всіх, хто бажає Україні волі і добра.

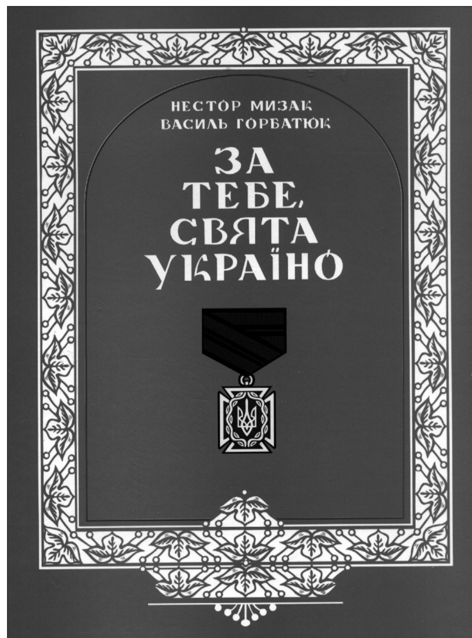
Київ

ГЕРОЯМ СЛАВА!

"ЗА ТЕБЕ, СВЯТА УКРАЇНО"

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ У ВИЗВОЛЬНІЙ БОРОТЬБІ ОУН, УПА

Вийшла з друку у чернівецькому видавничому домі "Букрек" п'ята книга з однойменної серії авторів, – кандидата історичних наук Нестора Мизака з Чернівців і письменника-журналіста з Хмельницького Василя Горбатюка – присвячена визвольній боротьбі ОУН, УПА на території колишньої Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької) області.

У сучасній українській історіографії визвольної боротьби ОУН і УПА – це перше ґрунтовне дослідження, присвячене повстанській тематиці на теренах Осередньо-Східних українських земель (ОСУЗ), які перебували до Другої світової війни під владою московсько-советської терористичної диктатури.

ВІСТІ З РЕГІОНІВ

НАЦІОНАЛІЗМ – ДОРОГА ПРАВДИ

Нещодавно у селищі Стара Вижівка на Волині відбулася політично-просвітницька акція районної організації Конгресу Українських Націоналістів.

Акція розпочалася одночасно із сесією районної ради, на якій ставилось питання про недовіру депутатів районної ради голові районної адміністрації М. Бащуку.

До наметів Конгресу Українських Націоналістів підходили люди, розповідали різні життєві історії. Так, жителька с. Сереховичі пані Балюк згадала свого батька, якому довелося залишити багатодітну сім'ю і відбувати каторгу в сталінських таборах за те, що хотів бачити Україну вільною і незалежною.

Спілкуючись з мешканцями району, Віктор Маркусь, Оксана Димарчук та інші кунівці роздавали людям примірники газети "Нація і держава". Уже згадана пані Балюк, обережно складаючи газету, ледве стримувала сльози і обіцяла читати її з усіма сусідами.

Підійшов поважного віку чоловік і сказав, що він комуніст, пройнятий цією ідеологією. Я дуже обережно спілкувалася з ним і, здається, змогла переконати його в тому, що націоналізм – то дорога правди, а комуністи завжди йшли дорогою брехні. Очі людини заблищали від сліз, коли він побачив, як нас приймають люди, і сам порадив, щоб ми частіше в селищі виходили до людей.

Сесія районної ради, на якій була присутня голова районної організації КУН Людмила Бурда, проголосувала за недовіру голові Старовижівської районної адміністрації М. Бащуку. Мета сесії і акції була досягнута.

Марія РЕНТЮК,
голова Старовижівської селищної організації Конгресу Українських Націоналістів

ЧИТАЦЬКА ПОШТА

ЯКА БАГАТА УКРАЇНСЬКА МОВА – КУДИ ТІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ!

Я – угорка, вдома розмовляємо і угорською, і українською. А на роботі моя керівничка росіянка з усіма говорить тільки російською, тож доводиться їй поступатися, бо якщо розмовляєш не російською, то вона бісититься. А чого?

У мене є знайомі, з якими розмовляємо українською. У Прохорова мати полячка, батько росіянин, а розмовляємо українською. У Жаданівських мати росіянка, а батько поляк, теж розмовляємо українською. У Марича мати полячка, а батько болгарин, теж розмовляємо українською. Якщо ми мешкаємо в Україні, то маємо розмовляти українською, бо ж ми поважаємо державу. Це закон!

Українська мова дуже багата. Здавалося, я її вивчила всю, як помилилася – ні, не всю. І я її дуже полюбила!

Тож кажу як патріотка України: Слава Україні! Героям слава!

Елізабет КОВАЧ,
м. Луцьк

ОДВЕРТИЙ ЛИСТ ДО ГАЛ[ИЦЬКОЇ] УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДЕЖІ

Се буде ліберальний, по-європейськи освічений російський дідич, польський шляхтич, багатий фабрикант, купець, адвокат, професор, журналіст, лікар і в якійсь невеличкій мірі інтелігентний пролетарій. Ось хто надасть фізіономію новому режимові Росії – капітал і інтелігенція*.

Історичні дворянські традиції в Росії не сильні і такого феодального, конституційним покостом від біди помальованого режиму, який маємо в Галичині, в Росії і на Україні, мабуть, не буде. Певна річ, російський лібералізм виявляє вже тепер і виявить по своїм запануванні інші, так само небезпечні прикмети. Він сильно теоретичний і доктринерський, а доктринери, навіть ліберальні, все і всюди бували найгіршими і найшкідливішими політиками. Доктрина – се формула, супроти якої уступають на задній план живі люди і живі інтереси. Доктрина – се уніформ, стрихулець, ворог усяких партикуляризмів. Доктрина – се зроду централіст, що задля абстрактних понять не пощадить конкретних людей і їх конкретного добробуту. Ми, українці, бачили досі мільйони прикладів, як знущався над живими людьми і націями абсолютизм, узброєний трьома доктринами: православіє, самодержавіє й обрусеніє. Сі доктрини ввійшли занадто глибоко в тіло і кров російської суспільності, щоб тепер, коли при кермі замість всевладного чиновника стане всевладний російський ліберал, ми могли надіятися наглої і основної зміни в самім режимі. Нехай і так, що доктрина православія стратить своє жало ексклюзивності (ліберал тим і ліберал, що до обрядових доктрин йому байдуже); але доктрина самодержавія й обрусенія дуже легко може подати собі руку з ліберальним доктринерством: вистарчить замість самодержавної особи поставити самодержавну ідею – ідею нероздільності й єдності Росії, непорушності російського великодержавного становища і фундаментального, кат'екзохен державного становища "русского", т. є великорусского народу, – і маємо знов продовження дотеперішньої політики руйнування, визискування та оглуплювання окраїн для "добра" центра, маємо національний автократизм у ліберальнім і конституційнім плащі, на взір угорського.

Задатків для такого ліберального автократизму бачимо в російській суспільності дуже багато. Їх систематично плекала і підготовувала вся дотеперішня чиновницько-автократична школа, привчаючи суспільність ігнорувати все органічно виросле, своєрідне, партикулярне й індивідуальне, погорджувати ним як дрібним і ретроглядним або ломити його як незгідне з одноцільним характером Росії (безцільне і безглузде топтання України, Польщі, Литви, Фінляндії і т. д.). Тільки там, де сей доктринерський автократизм стрічав діяльний, організований, елементарний опір, – у Польщі, в Фінляндії, потроху в Литві, – він нарешті виявляв склонність до концесій, а бодай до якихось перетрактацій. Доктринерові, засліпленому в своїх формулах, можуть заімпонувати тільки тверді факти, об які він раз-другий розіб'є собі голову.

Найменше такого опору знаходив собі автократичний доктринаризм на Україні. Не тому лише, що українське слово було сковане і закнеблюване, а головно тому, що велика часть світлих українців, вихована в тих самих ідеях автократичного доктринерства, й сама ігнорувала свій український партикуляризм, у душі стидалася його, в душі признавала се gente Ukraini, nationale Russi, в душі й явно дорожила й дорожить фантомом "великої, неподільної Росії".

Перед українською інтелігенцією відкривається тепер, при свобідніших формах життя в Росії, величезна дійова задача – витворити з величезної етнічної маси українського народу українську націю, суцільний культурний організм, здібний до самостійного культурного й політичного життя, відпорний на асиміляційну роботу інших націй, відки б вона не йшла, та при тім податний на присвоювання собі в якнайширшій мірі і в якнайшвидшім темпі загальнолюдських культурних здобутків, без яких сьогодні жодна нація і жодна хоч і як сильна держава не може остоятися.

Величезні трудності тої задачі стануть Вам ясно перед очима, коли подумаєте про той стан, у якім застає Україну нова доба. Без власних шкіл і без виробленої освітньої традиції, без перейнятого освітніми і народолюбними думками духовенства, без популярного і вищого письменства, яке могло би бодай на перший гарячій порі заспокоювати всі духові потреби величезної маси, без преси, яка могла б ясно держати і систематично боронити стяг національности та приложеної до місцевих потреб, свобідної культурної праці, без надії на сильну фалангу вповні свідомих і на висоті сучасної освіти стоячих репрезентантів у законодатних ділах, і без міцної опори в масах народу та інтелігенції навіть для тих немногих репрезентантів, що забажають вповні відповісти своїй національній і культурній задачі, наша Україна готова знов опинитися в ролі ковадла, на якому різні чужі молоти вибиватимуть свої мелодії, або в ролі крілика, на якому різні прихильники вівісекції будуть доконувати своїх експериментів.

Ось тут і стає перед нами, галичанами, а особливо перед Вами, молоді приятелі, велика історична задача – допомогти російській Україні в тяжких переломових хвилях і потім, у початках, у закладинах великої праці – здвигнення нашої національної будови в усій її цілості. Перед Вами стоїть задача й обов'язок – віддячитися російській Україні за все те духове й матеріальне добро, яке вона досі давала нам. Чи і наскільки ми почуємося до того обов'язку, чи і наскільки совісно, розумно, обдумано візьмемося до його сповнювання, від того буде залежати в дуже великій мірі наша будучина, яко нації, здібної зайняти місце в хорі інших культурних націй.

Досі я ждав і надіявся, що хтось ближчий Вам і авторитетніший для Вас забере голос у сій справі, що наша щоденна преса зверне на неї свою увагу, що підіймуть її ті, що люблять видавати себе за батьків і провідників народу. На жаль, я не діждався сього. Значна часть тих наших світочів, опанована театральним питанням, не бачить поза ним світа; інші, що захували собі в тій справі незалежність суду і дивляться на неї критично, не мають чи сили, чи відваги піднести свій голос і вказати ясно і виразно величність теперішньої хвилі і великий трагізм нашого положення в ній і неминучу конечність – якнайшвидше, якнайосновніше змінити курс нашого національного корабля, настроїти всі наші думки, плани, програми на іншій діапазон. Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіціальних кордонів. І се почуття не повинно у нас бути голою фразою, а мусить вести за собою практичні консеквенції. Ми повинні – всі без виїмка – поперед усього пізнати ту свою Україну, всю в її етнографічних межах, у її теперішнім культурнім стані, познайомитися з її природними засобами та громадськими болячками і засвоїти собі те знання твердо, до тої міри, щоб ми боліли кождим її частковим, локальним болем і радувалися кождим хоч і дрібним та частковим її успіхом, а головно, щоб ми розуміли всі прояви її життя, щоб почували себе справді, практично частиною його.

Не забувайте, що ми досі в Галичині жили з національного погляду крайнє ненормальним життям. Велика більшість нашої нації лежала безсильна, зекнеблювана, а ми, маленька частина, мали свободу рухів і слова. І нам іноді здавалося, що ми – вся українська нація, що ми її чільні ряди, її репрезентанти перед світом. Тепер, коли на російській Україні не сьогодні то завтра повстануть десятки таких центрів, якими тепер являються Львів та Чернівці, ся наша передова роля скінчилася. Ми мусимо почувати себе не піонерами, але рядовими в великім ряді і не сміємо своїх дрібних, локальних справ виставляти як справи всенародні, своїх дрібних персональних амбіцій висувати на першу лінію загального інтересу.

Тепер навіть наші основні національні питання, хоч довго ще не зійдуть із денного порядку, мусять підпасти значній переміні фронтів. Нам треба ясно зрозуміти і відчути і мати на тямці, що польсько-українське питання не буде відтепер рішатися у Львові, але обхопить бойову лінію безмірно ширшу і кождий його етап буде рішатися і у Львові, і в Чернівцях, і в Кам'янці-Подільським, і в Житомирі, і в Києві. Так само наша галицька та буковинська боротьба з москвофільством відтепер мусить виглядати зовсім інакше, бо й її терен розшириться безмірно, а її зміст поглибиться відповідно до того, як вона розростеться до розмірів боротьби всеукраїнського національного почуття з винародовляючими претензіями "державної" великоруської нації. І наші відносини до жидів мусять улягти значній переміні, коли нашій нації прийдеться "автономно" гоїти гнилі рани, задані їй московським чиновництвом через цілковите нагромаджування жидів на нашій території при помочі т[ак] зв[аної] "черти осідлості" та через варварські та нелюдські експерименти урядового аранжування антижидівських розрухів, щоб ними відводити від себе вибухи народної розпуки та обурення.

І всі, всі наші національні та громадські питання мусять улягти основній переміні, коли впадуть дотеперішні китайські стіни, які ділять нас від України. (Наша література і преса мусить перейти на вищий рівень, коли не захоче гинути в конкуренції з тим типом літератури і преси, що виробився в Росії, невважаючи на цензурний тиск, а може, власне завдяки йому). Тісніші, частіші, ближчі зносини з закордоновими українцями мусять виробити у нас ширший, свобідніший світогляд, щиріші і свобідніші товариські форми, як ті, що виробилися у нас під шляхетсько-польськими або буршівсько-німецькими впливами. Наш голосний, фразеологічний та в більшій частині нещирий, бо ділами не попертий патріотизм мусить уступити місце поважному, мовчазному, але глибоко відчутому народолюбству, що виявляє себе не словами, а працею. Наша масова інерція, що приймає безкритично слова тих, які сим чи іншим припадком були поставлені "на чолі народу", стали послами, професорами, головами товариств і т. і., мусить уступити місце живій, критичній праці думок і готовності – все і всюди подати й свій голос у загальній справі, виконувати діяльно, на власне ризико, але з повною свідомістю своє горожанське право. Наша аж до границь безхарактерності посунена толеранція хиб та слабостей наших ближніх, навіть тоді, коли вони зі сфери приватних відносин переходять у сферу товариської та громадської діяльності, мусить уступити місце живішому моральному почуттю і енергічнішій реакції против усякої моральної гнилизни, що грозила б розпаноширитися в наших товариських відносинах.

Інакше, мої дорогі приятелі, ми тут, в Галичині та Буковині, замість духового центру України зробимося гнилим і смердючим боляком, який з обридженням оминатиме кождий свідомий українець, що заховав іще живе почуття самоповаги.

Отсе моральне переродження, яке вповні доконається, певно, нешвидко, аж наслідком праці поколінь, та до якого імпульс кождий із нас повинен дати сам собі, власною постановою, буде першою умовою можності тіснішого, дружного і продуктивного співділання нашого з закордоновими українцями. Якби Ви знали, мої молоді приятелі, скільки зневіри, розчарувань та знеохоти нагромадили дотеперішні зносини галичан та буковинців із Україною, скільки сорому та прикрості робили не раз українцям наші "національні", а властиво місцеві хиби – неточність, балакучість та пустомельство, брак характерності, індеферентність та моральна грубошкірість, байдужність до важних загальних справ, а завзятість у дрібницях, пуста амбітність та брак самокритики, парадування європейськими формами при основній малоосвітності та некультурності, якби Ви знали і відчували се так, як сього вимагає теперішня хвиля, то я не сумніваюся, що в серці кожного з Вас знайшлася би моральна сила, щоб сказати собі і покласти Ганнібалову присягу*: віднині доложу всякого зусилля, щоб увільнитися від тих хиб, поводитися краще, працювати пильніше над собою.

Та все те кажу лише для Вас, особливо для тих, хто захоче мати зносини з українцями, щоб охоронити його і тих, із ким він буде мати зносини, від прикритих розчарувань. А головна річ у тім, чим можемо ми, галичани й буковинці, в разі свобідніших відносин у Росії, допомогти Україні. На капітали ми не багаті, та й не капіталів потребуватиметь від нас українці. Так само дурять себе ті галичани та буковинці, які вже тепер облизуються, надіючися, що свобода в Росії отворить їм дорогу до роблення інтересів, до користних посад та сутих доходів без праці. Певна річ, у порівнянні до нашої заробкової мізерії російські відносини не одному можуть видатися блискучими, але не треба забувати, що на легкі заробітки та на масні посади всюди конкурентів багато, а спеціально Росія багата на таких "ташкентців"*, із якими наші кандидати не легко витримають конкуренцію. Та й не "ташкентців", не аферистів, не спекулянтів на легкий хліб потребує від нас Україна, і коли ми нічого іншого, ліпшого не зуміємо дати їй, тоді сором і ганьба нам!

Не заімпонуємо ми українцям і своєю інтелігенцією, своїм рівнем теоретичної освіти. Лиха доля змусила нас виростати і вчитися в краю, де завдяки шляхетському режимові наука вважається небезпечним оружжям, якого не слід давати в руки суспільності, де шкільне навчання в самім зароді затруєне конфесійними, політичними та національними пересудами, де свобідна критика виелімінувана з виховання, де панує т[ак] зв[ане] Brotstudium, навчання для хліба, для кар'єри, навчання, тісне та далеке від тої широкої гуманності, що лежить в основі західноєвропейського, а подекуди навіть російського вищого шкільництва. Отже, й тут не багато чим можемо стати в пригоді українцям.

* Ось хто надасть фізіономію новому режимові Росії – капітал і інтелігенція. – Зважаючи на буржуазно-демократичний характер революції 1905 р. в Росії, І.Франко припускав, що вона може мати наслідком встановлення буржуазно-демократичного устрою в країні. Як відомо, В. І. Ленін, аналізуючи своєрідність революції в Росії, довів можливість переростання її в соціалістичну революцію.

* Національний автократизм – форма правління, при якій у багатонаціональній державі влада зосереджена в руках одної нації.

* Ганнібалова присяга – присяга бути непримиренним ворогом Риму, прийнята карфагенським полководцем Ганнібалом у дитинстві.

* "Ташкентці" – І.Франко має на увазі блискучу сатиру М. Є. Салтикова-Щедріна "Господа ташкентцы" (1809-1872)

Українсько-руська національна спілка. – Мається на увазі "Українсько-руська видавнича спілка", громадська видавнича організація, що видавала й популяризувала кращі твори світової літератури, поширювала передові суспільні і наукові погляди. Засновна 1898 р. у Львові. Існувала до 1917 р.

Продовження. Початок на 1-й стор.

Закінчення на 8-й стор.

ДО ЮВІЛЕЮ ГЕНІЯ

ШТРИХИ ДО ЕТНОГРАФІЧНИХ ЗАЦІКАВЛЕНЬ ІВАНА ФРАНКА

Стефанія ГВОЗДЕВИЧ

Музей І. Франка в с. Нагуєвичі. Світлина Степана Мовловича

Як "син народа, що вгору йде", Іван Франко ввібрав усю його красу, розумів його душу і з юних літ, мабуть, усвідомив велике майбутнє народу та свою місію – трудитися щоденно, щоб наблизити той світлий час. Із його спогадів відомі факти щирого зацікавлення народними оповідями із щоденного життя селян, раннє прилучення до посильної праці (пас гуси), а також спостереження святкувань, зокрема сільських весіль. Як згадує сусід Михайло Добжанський, "живучи в Нагуєвичах, часто ходив на весілля і записував пісні".

У 70–80-х роках XIX ст. Іван Франко розпочинає досить активну збирацьку етнографічну роботу, виходячи із тих методологічних засад, які заклали діячі "Руської трійці". Вони вважали народний побут та культуру основою буття й самозбереження народу, тому особливу увагу зосереджували на вивченні мови, звичаїв, обрядів – особливо релігійних і сімейних, фольклору, громадського ладу, господарського досвіду, традиційних знань, історичної пам'яті. На їхню думку, ці складові є етновизначальними чинниками. Вони чітко усвідомлювали глибинні процеси розвитку суспільства і необхідність формування національно свідомої верстви українського народу.

Зацікавлення етнографією Іван Франко виявляв протягом усього життя. Зокрема, у 1883 р. він організував етнографічно-статистичний гурток при студентському академічному братстві у Львові. Також І. Франко з 1886 р. листувався з польським вченим-антропологом і видавцем І. Коперніцьким (1825–1891) про організацію наукової експедиції у Карпати. І. Франко подав маршрут та пропонував організувати студентів і місцевих парохів для записування народних пісень, казок, загадок, звичаїв і проведення антропологічних вимірювань. На жаль, він не зміг взяти участь у експедиції, а Коперніцький, охопивши велику територію, зробив "переважно неправильні та передчасні висновки". Але саме Ізидорові Коперніцькому, видавцеві "Zbioru wiadomosci do antropologii krajowej", переслав Франко збірку записів весілля з Лолина, яку зібрала Ольга Рошкевич.

Активно співпрацює поет і з Науковим товариством ім. Шевченка у Львові, зокрема як співвидавець "Етнографічного збірника". Крім того, у 1894 р. він заснував часопис "Життє і слово", у якому публікував етнографічні розвідки про побут українців.

Іван Франко добре знав стан розробленості тих чи інших народознавчих студій у різних слов'янських (і не тільки) народів, писав рецензії, не полишав давньої думки про організацію комплексної експедиції на Бойківщину. Він опублікував надзвичайно цінну й важливу працю "Людові вірування на Підгір'ю", у якій зафіксував народні знання про природу та природні явища, господарське життя, календар та міфологію. А експедиція 1904 р. на Бойківщину була, мабуть, першою – і її учасники (І. Франко, який не був увесь термін, проф. Федір Вовк, Зенон Кузеля, інженер Павло Рябков з Росії; тривала з 18 серпня до 24 вересня 1904 р.) бажали масштабно охопити усі сфери життя селян. Найпильнішу увагу вони, як відзначає Франко, зосередили на "антропометричних матеріалах, знімках типів одягу, а також предметів матеріальної культури, зокрема їхніх зразків і зарисовок до музеїв Наукового товариства ім. Шевченка і Товариства австрійської етнографії". Через гарячі польові роботи та незначний кількісний склад експедиції менше уваги звернули на фольклор, зокрема звичаї та обряди. Важливість цих досліджень важко переоцінити, бо вони є тим першоджерелом, з якого досі черпають дослідники народного будівництва, одягу, побуту тощо. Слід наголосити, що перша публікація І. Франка про експедицію була в австрійському часопису "Zeitschrift fur osterreichische Volkskunde" з дуже якісними світлинами оборогу, будинків, планів житлових споруд, а також типів горян у народних строях. Усі ж матеріали й досі не опубліковані!

А варто було б зібрати й видати спільним томом також інші статті І. Франка, у яких він чітко ставить завдання всім народознавцям, небайдужим інтелігентам щодо необхідності глибоко вивчати народну культуру, щоб бути свідомими свого національного вибору. Перечитаймо уважно такі статті генія, як "Поза межами можливого", "Одвертий лист до гал[ицької] української молодежі" тощо. А висліди титанічної роботи генія ще порозкидані по різних малознаних широкому колу читачів часописах і чекають своєї черги до видання.

м. Львів

ОДВЕРТИЙ ЛИСТ ДО ГАЛ[ИЦЬКОЇ] УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДЕЖІ

Закінчення.
Початок на 1-й та 7-й стор.

Щонайбільше хіба яко вчителі язиків – німецького, польського, потроху класичних, бо наука язиків у наших школах трактується справді ліпше, як у російських. Хоча й тут треба сказати, що останні роки зазначили поворот на гірше, і, прим., знання німецького язика, яке виносять молодші генерації з галицьких гімназій, може довести до розпуки всякого, хто ставив би до того знання якоїсь хоч трохи вищої вимоги*.

Подумає дехто, що бодай нашими шкільними книжками, що обіймають уже повний курс народної і середньої школи, можемо прислужитися українцям. На жаль, треба сказати, що й ся надія марна. Наші шкільні підручники, знов-таки в значній мірі завдяки пануючому в Галичині режимові, переважно неоригінальні, основані на перестарілих педагогічних принципах, а деякі надто такі далекі від рівня сучасної науки (прим., природописні), що про безпосереднє користування ними в українських школах у Росії не може бути ані бесіди і вони щонайбільше можуть пригодитися авторам нових підручників задля своєї термінології.

Та проте є у нас дещо таке, що може стати в пригоді українцям в Росії. Маю на думці той практичний смисл, привичку більше додивлятися до конкретних фактів, як до теорій, і більше вироблену привичку до публічного життя, до організацій і парламентаризму. Надто довголітня боротьба за національні права виробила у нас певну традицію і немалий засіб досвіду в таких справах, що все може дуже пригодитися тепер, коли й російську Україну жде перспектива проходити ту саму школу поміж двома огнями – польським і московським. Правда, і ті добрі прикмети в душній галицькій атмосфері дуже часто переходять на хиби, на тісноворість, боязливість, байдужність до всяких смілих поривів і заскорузлість у своїм тіснім кружку, та тут уже певно нове історичне життя в ширших межах само собою швидко здужає усунути ті хиби.

Я бажаю тільки одного – звернути Вашу увагу, молоді приятелі, звернути увагу всеї суспільності на ту велику історичну хвилю, якої наближення чуємо всі. Нам прийдеться змобілізувати всі свої сили, щоб задоволити потреби тої хвилі. Та поки ще вона не надійшла, до праці, молоді приятелі, до інтенсивної, невсипущої праці над собою самими! Здобувайте знання, теоретичне й практичне, гартуйте свою волю, виробляйте себе на серйозних, свідомих і статочних мужів, повних любові до свого народу і здібних виявляти ту любов не потоками шумних фраз, а невтомною, тихою працею. Таких мужів потребує кожда нація і кожда історична доба, в вдвоє сильніше буде їх потребувати велика історична доба, коли всій нашій Україні перший раз у її історичнім житті всміхнеться хоч трохи повна горожанська і політична свобода.

Іван ФРАНКО

* Як редактор ЛНВ і один із редакторів відань Українсько-руської національної спілки, де містяться також переклади з німецької мови, я дуже часто маю нагоду діставати до рук переклади наших молодих студентів із німецької мови і мушу тут заявити, що ті переклади з двома-трьома виїмками – просто скандальні і друкувати їх можна, хіба доконавши таких численних та основних поправок, що первісний скрипт не раз зовсім щезає під ними. Просто жаль робиться хлопців, що не раз над такими перекладами задають собі немало праці, надіючися заробити дещо і, очевидно, й самі не підозрівають того, як мало вони розуміють перекладене. Додайте до того, що вони, особливо ті, що повиходили з руських гімназій, звичайно так само мало володіють руською мовою і виявляють цілковитий брак вправи – думати нею і передавати чужі думки. Се таке соромне свідоцтво теперішнього стану нашої середньої освіти, що попросту не знаєш, що й думати про неї.

ВІД АВТОРА

ДУХОВНІСТЬ... НА ТАЧАНКАХ

Олександра РЯБЧЕНКО, культуролог

Поняття про духовність, котре добряче набило оскому, а від частого недоречного вживання його чиновниками різного рівня перейшло ледь не до розряду слів-паразитів, минулими вихідними змусило мене мимохіть учергове замислитися над його значенням.

Звичайно, спонукала мене до того не річниця Незалежності, – то було би занадто банально, бо після "коаліційних" подій цього літа взагалі не збиралася святкувати. Покликало звичайнісіньке людське бажання мати в домі образ українського святого – Димитрія Ростовського, за життя блискучого поета й інтелектуаліста, чий неабиякий талант і чеснотне життя власне й "призвели" до того, що його насильно забрали з України й наставили митрополитом Ростовським. Однак таке, здавалося би, просте бажання виявилося нездійсненним – у жодному православному патріархаті (зумисне заходила в різні церкви) його не було. Так само, як не знайшлося образу святителя Петра Могили... Натомість є образ новоспеченого "святого" – останнього російського імператора! У контексті історії своєї країни постать він, безперечно, трагічна, – але до чого тут українське православ'я? У них це національний характер – убивати, а тоді канонізовувати своїх царів; нам же від тих царів жодних "святощів" ніколи не перепадало.

Та полишимо церкви – у них своїх справ досить (одні б'ються з журналістами, інші з'ясовують, хто їхній предстоятель тощо). Повернімося до держави. Чи хто-небудь бачив у книгарнях перевидані томи того ж Петра Могили? Або Лазаря Барановича? Або Іоаникия Галятовського? Або інших достойників доби, коли власне й формувалася наша духовність. Хвалити Бога, львівське католицьке (!) видавництво "Свічадо" перевидає "Житія Святих" згаданого вже Дмитрія Туптала (св. Дмитрія Ростовського), – але ж не за державного сприяння.

То що ж робить держава, аби розвивати духовність? Гадаєте – нічого? Я теж так думала, доки не побачила розклеєну по всьому Києву рекламу фестивалю "День незалежності з Махном", серед організаторів якого значилося й Міністерство у справах молоді та спорту. Ось, виявляється, де наша першооснова – у Гуляйполі. Ось, виявляється, хто наші герої! Особливо зацікавив мене такий пункт програми – перегони на тачанках. Уявляєте, як гарно! Яка дикість! Не уявляєте? А знаєте чому? Бо для справжньої "дикості" треба було посадити на ту тачанку народного депутата Руслана Степанівну Лижичко. І нехай би голова підкомітету з євроінтеграції прямісінько в Європу нас повезла – й інтегрувала туди разом із тачанкою. Однак чи то організатори не врахували чогось, чи то Руслана була зайнята "розкруткою" пісні "Дика ЕнергіЯ" (виконується саме з таким наголосом), але радикального прориву в ЄС не спостерігається.

Якщо ж замислитися, то чи коректно з боку держави підтримувати подібні заходи? За спонсорської підтримки нехай би уславлювали хоч Грициана з Попандопулом, але не за державної. Бо як можна перетворювати на банальне "ги-ги" криваву бійню, якою була для України громадянська війна? Врешті-решт, для чого й далі плекати створений ще за радянських часів міф про такого-собі простака батька Махна, – адже насправді все було принципово не так, і зла його військо наробило теж добряче. Врешті, до української незалежності анархічні ідеали мають досить сумнівний стосунок.

І подібних недоречностей віднаходимо море. Ось тільки чому прикривати власну некомпетентність балачками про духовність і нівелювати сенс цього поняття? Питання залишається без відповіді.

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник Степан Брацюнь
Редакційна колегія Іван Белебеха, Іван Головацький, Анатолій Погрібний, Ярослав Радевич-Винницький, Степан Семенюк

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08
e-mail: nacija@ukr.net
www.nacija.org.ua
Адреса видавця: 01004, вул. Горького 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61
Головний редактор Михайло Сидоржевський

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: СПД Брацюнь Степан, р/р №26001016925980 в банку "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300131, ЄДРПОУ 2305606776

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ВАТ "Видавництво "Київська правда"
Замовлення №
Наклад 60 000 примірників
Ціна договірна